

DE SCHAT VAN ZUSTER CLEMENTIA

Zuster Clementia is gestorven met een glimlach om de lippen. "Misschien zag ze in haar laatste momenten Petrus wenken bij de hemelpoort", zegt haar achterneef. Hij zit aan mijn bureau, omdat ze hem met een onverwachte erfenis heeft opgescheept. Typisch Clementia, begrijp ik uit zijn verhalen. Clementia is door en door gelovig. Vroom ook. Maar op háár manier. Een eigenzinnige persoonlijkheid, wars van autoriteit, ondeugend en met een neiging tot baldadigheid.

Een non met een gezagsprobleem: dat is geen gelukkige combinatie in een omgeving waar het bij uitstek draait om nederigheid en conformisme.

Haar eerste kloosterorde is er een van de strengste soort. Zwijgzaamheid en absolute gehoorzaamheid zijn de basisregels. Dat gaat niet goed. Clementia wordt overgeplaatst naar een wereldser orde. Daar blijft ze de rest van haar leven.

Maar haar persoonlijkheid kan ze niet veranderen. Ze blijft een gangmaker, altijd in voor een geintje of een fijne roddel. Haar abdisen – ze verslijt er vier in haar leven – slaan wanhopig de ogen ten hemel als Clementia weer eens de kat de bel heeft aangebonden. Maar ze vergeven haar graag, net als haar medezus-

ters. Want Clementia is ook een liefdevol mens met een warme, zorgzame persoonlijkheid.

Zuster Clementia stamt uit een rijke roomse familie. Ze heeft bovendien haar hele leven buiten het klooster gewerkt als verpleegkundige. Bij haar dood laat ze dan ook een aardig kapitaal-tje achter. Dat erft het klooster. Tot dusver niets bijzonders.

Maar dan krijgt de achterneef een telefoontje van de abdis: er staat een kist met persoonlijke bezittingen. Kan hij die ophalen? Dat doet de achterneef.

Als hij de kist thuis open maakt, gelooft hij zijn ogen niet: hij bevat een ware schat aan gouden en zilveren kettingen, oorbellen, ringen, broches en hangers. Diamanten schitteren. De collectie moet kapitalen waard zijn.

De achterneef wil van mij weten wat hij met die sieraden moet doen. Behoren ze niet tot de erfenis van zuster Clementia? Pleegt hij geen fraude als hij ze houdt?

Ik beloof hem contact op te nemen met het klooster. Iemand heeft vast in die kist gekeken. Misschien wil het klooster die sieraden niet. Ze hebben hem die kist niet voor niets laten ophalen. En inderdaad, bij navraag blijkt dat hij de sieraden mag hebben.

Als hij vertrokken is, mijmer ik wat na over zuster Clementia. Wat moest een eenvoudige kloosterzuster met sieraden? In het openbaar kon ze ze niet dragen. Ik stel me voor hoe ze zich 's nachts, in de beslotenheid van haar kamer, tooit met haar gouden ringen, oorbellen en kettingen en zichzelf bewonderend bekijkt in de spiegel. IJdelheid, een menselijke zwakte die haar voor mij alleen maar sympathieker maakt. Ik had haar graag ontmoet.

ZO IS HET HUIS ONVERKOOPBAAR

Als ik het verlaten huis binnenstap, word ik overvallen door een venijnige kaklucht die me de adem beneemt. Wat een stank! De walgelijke geur wordt veroorzaakt door de hondendrollen die overal verspreid liggen te dampen. Ik zet twee ramen tegenover elkaar open en na een tijdje kan ik wat vrijer ademen.

De drollen zijn van het hondje van de eigenaar, dat hier een paar dagen heeft rondgedoold nadat zijn baasje is overleden. De alleenwonende man is vermoedelijk gestorven aan een hartstilstand en heeft een paar dagen dood in zijn stoel gezeten voor hij door burens werd gevonden. De man is afgevoerd naar het mortuarium, het hondje opgehaald door de dierenambulance.

Omdat de overledene – een man van in de 70 – voor zover bekend geen nabestaanden heeft, heeft de gemeente mij gevraagd om als executeur zijn nalatenschap af te handelen. In de woning ga ik op zoek naar zijn administratie.

Dat valt nog niet mee. Want de bewoner was, constateer ik, een verzamelaar van van alles en nog wat. Stapels kranten en tijdschriften, boeken, koffers, meubels, ouwe radio's en televisies: zijn huis staat van boven tot beneden vol met aftandse meuk.

Hoestend en proestend door het stof – er is hier in jaren niet

schoongemaakt – beweeg ik me door de kamers tot ik in een ladekast een map met documenten vind. Ik maak foto's van de inboedel en trek daarna opgelucht de deur achter me dicht.

De overledene blijkt een testament te hebben, waarin hij twee goede doelen tot erfgenaam heeft benoemd. Goede doelen willen graag geld uit nalatenschappen ontvangen, maar zitten niet te wachten op onroerend goed. Het huis moet dus verkocht worden. Dat is in deze staat echter onmogelijk.

Er moet een professioneel ontruimingsbedrijf aan te pas komen om de inboedel te verwijderen. 200 vuilniszakken en drie containers verder is de woning leeg en, na een grondige professionele schoonmaak, verkoopklaar.

In de huidige woningmarkt staan de potentiële kopers in de rij. Maar een aantal kandidaat-kopers haakt af als ze, zoals de makelaar verplicht is te vertellen, te horen krijgen dat de vorige bewoner dagen dood in de woning heeft gelegen. Een nuchter jong stel heeft geen problemen met de nare voorgeschiedenis en koopt het huis voor een mooie prijs.

Van de opbrengst betaal ik het ontruimingsbedrijf, de eenzame uitvaart van de overledene en mijn eigen kosten. De rest gaat naar de goede doelen. Van de overledene resten alleen nog de paar persoonlijke spullen die ik uit de inboedel heb gered: wat paperassen en een paar albums met jeugdfoto's. Ik bewaar ze voorlopig voor het onwaarschijnlijke geval zich toch nog nabestaanden aandienen.

ZE WIL NIET MEER SAMENLEVEN MET DE ORENBIJTER

In een overlijdensadvertentie in ons plaatselijke sufferdje lees ik dat W. is overleden. De naam van de overledene doet bij mij een belletje rinkelen. Ik k n hem. Maar waarvan ook alweer? Dan schiet het me te binnen: W. is de orenbijter!

W. is een telg uit een keurig, maar weinig opvallend gezin uit ons dorp. Vader werkt op de fabriek in het buurdorp, moeder is huisvrouw. Ze wonen in een soort van boerderijtje een beetje achteraf, waar vader bij wijze van hobby en als bijverdienste wat koetjes en varkens houdt. Niets op aan te merken.

Vier kinderen verlaten de een na de ander het ouderlijk huis. Ze vormen eigen gezinnen. Alleen W. en zijn twee jaar jongere zus blijven in het ouderlijk huis wonen. Het komt in onze agrarische regio vaker voor dat kinderen bij vader en moeder blijven wonen.

Zo verstrijken de jaren. Als vader overlijdt, vinden de andere kinderen het wel handig dat die twee nog thuis wonen. Zo kunnen ze een beetje op moeder letten, die met haar gezondheid is gaan kwakkelen.

Als zij overlijdt moet de nalatenschap – het boerderijtje met

wat grond – onder de kinderen worden verdeeld en daarvoor melden ze zich bij mij. Wordt het huis verkocht om ieder zijn erfdeel te kunnen uitbetalen, dan zijn de thuiswonende broer en zus hun onderkomen kwijt. Dat willen de broers en zusters niet op hun geweten hebben en na veel vijven en zessen gaan ze ermee akkoord dat hun broer en zus hen uitkopen.

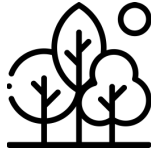
Eind goed, al goed lijkt het. Maar na een paar jaar dient de zus zich bij mij aan. “Ik wil mijn deel van het huis kwijt, want ik kan niet meer met mijn broer samenleven”, zegt ze. “Ik weet niet wat er in hem is gevaren, maar na de dood van onze moeder is hij zich vreemd gaan gedragen.”

Dat vreemde gedrag bestaat eruit dat hij vlak achter haar gaat staan en haar vervolgens onverwacht en razendsnel in haar oor bijt. “Ik schrik me iedere keer een ongeluk en het doet pijn ook. Ik ben er gewoon niet van gediend!”, vertelt ze.

Haar broer kan geen verklaring geven voor zijn merkwaardige neiging. Hij wil het niet, maar het is sterker dan hemzelf. Een gesprek met de huisarts, een bezoek aan een psychiater, het helpt niets. Het oor van zijn zuster blijft zijn doelwit.

Als zij ten einde raad vertrekt, begint hij zich steeds vreemder te gedragen. In het dorp komt hij bekend te staan als een ruziezoekende zonderling die je maar beter kunt mijden. Zijn broers en zussen laten zich nog maar zelden bij hem zien. De orenbijter slijt zijn laatste jaren in trieste eenzaamheid.

JAN WERKT NU BIJ DE PLANTSOENENDIENST

Op mijn weg door het dorp kom ik Jan tegen. We hebben een geschiedenis, Jan en ik. Jan is de enige zoon van een boeren-echtbaar. Na de dood van vader zet hij met matig succes de boerderij voort, samen met moeder. Maar moeder wil van de boerderij af en Jan moet de zaak overnemen, vindt ze. Uit traditie, omdat hij de oudste en enige zoon is, en omdat zijn zusters geen interesse hebben.

De accountant heeft de overname besproken en vastgelegd, financieel is alles rond. De overname zaak moet alleen nog worden vastgelegd bij mij, de notaris.

Hoewel alles er op papier goed uitziet, zie ik het als mijn zorgplicht om meer te weten te komen over de achtergronden van deze overname. Als ik de papieren doorneem, valt me één ding meteen op: de bank wil de overname financieren, mits de hypotheek binnen een half jaar wordt afgelost. Dat is niet alleen vreemd, het is ook riskant voor Jan.

Ik informeer bij de bank. De bank blijkt weinig vertrouwen te hebben in de ondernemerscapaciteiten van Jan, vreest voor de toekomst van het bedrijf en wil de risico's beperken.

Jan kan gebruik maken van de bedrijfsopvolgingsregeling, waardoor hij over de eerste 1 miljoen euro van de overnamesom geen schenkbelasting hoeft te betalen. De Successiewet bepaalt dat het bedrijf dan wel minimaal vijf jaar na overname ongewijzigd wordt voortgezet.

Wordt het boerenbedrijf van Jan binnen vijf jaar verkocht, zoals de bank kennelijk inschat, dan moet hij alsnog tonnen belasting betalen. Dat geld heeft hij niet, waardoor hij met een enorme schuld wordt opgezadeld. Ook de erfdelen van zijn zusters zullen verdampen.

Ik besluit een familiebespreking te houden, met Jan, zijn moeder en de zusters. In boerengezinnen wordt veel gezwegen. Het interessante van familiebesprekingen is dat er vaak zaken op tafel komen die nooit eerder zijn besproken. Dat blijkt ook nu. Schoorvoetend geven zowel moeder als de zusters toe dat ze eigenlijk ook weinig vertrouwen hebben in Jans kwaliteiten als boer. Jan is een lieve jongen, echt waar, maar hij heeft het gewoon niet in zich om zelfstandig een boerderij te leiden.

Jan hoort het gelaten aan. Opvallend snel gaat hij akkoord met een alternatief dat een streep haalt door zijn toekomst als boer: verkoop van de boerderij aan een externe partij. En zo gebeurt het. Jan, die was voorbestemd om boer te worden, werkt nu bij de gemeentelijke plantsoendienst. Hij oogt tevreden, als ik hem in een plantsoen zie schoffelen. Hoe kijkt hij naar mij, vraag ik me af? Ziet hij de notaris die hem zijn toekomst als boer heeft afgenomen of voelt hij zich juist bevrijd omdat hij geen boer hóefde te worden? Ik schat in het laatste. Zoals altijd groet hij me vriendelijk.

ER IS AAN HAAR EEN GOEDE ACTRICE VERLOREN GEGAAN

Mevrouw De S. stond in ons dorp bekend als zonderling. Ze woonde alleen, net even buiten de bebouwde kom. Nooit getrouwd, geen kinderen. Alleen haar twee jongere zusters bezochten haar geregeld, zij het nooit tegelijk. De twee zijn gebrouilleerd.

Allebei claimen ze wel een goed contact met hun oudere zus te hebben gehad. “Ik zorgde elke dag voor haar toen ze ziek werd”, zegt de ene zuster. “Ik heb altijd veel voor haar gedaan”, zegt de andere zuster. Dat zeggen ze afzonderlijk van elkaar, want ze willen niet samen aan een tafel zitten.

In haar testament heeft mevrouw De S. bepaald dat de ene zus al haar bezittingen erft. De andere zus erft niets, maar staat niet helemaal met lege handen. Mevrouw De S. heeft vastgelegd dat zij haar huis mag kopen voor een bedrag van twee ton. Wat echt een koopje is.

Ik heb mevrouw De S. destijds meermaals indringend gewaarschuwd dat de door haar gekozen constructie alleen maar tot meer problemen tussen haar beide zusters zou kunnen leiden, maar tevergeefs. “De een heeft het geld nodig, de ander een

huis”, was haar verklaring. Zo wilde ze het en dus gebeurde het zo.

Wat ik al had voorzien, voltrekt zich voor mijn ogen: de zus die erft, is geschokt dat haar zuster de woning tegen een zo laag bedrag mag kopen. “Hoe heeft ze me dit kunnen aandoen!?” Dat haar overleden zus haar desondanks goed heeft bedeed, is ze in de consternatie even vergeten.

Ook de andere zus barst in woede uit als ze de inhoud van het testament verneemt. “Wát? Mijn zus die nooit wat voor haar heeft gedaan erft wel en ik niet?!” Zij verliest uit het oog dat ze tegen een spotprijs in het bezit van een groot huis met veel grond kan komen.

Er volgt een langdurige en vervelende afhandeling. De ene zuster gunt de ander het licht in de ogen niet en andersom. Waar ze elkaar dwars kunnen zitten, zitten ze elkaar dwars. Het boeit ze niet dat mijn rekening als executeur van de nalatenschap daarvoor onnodig hoog oploopt.

Intussen wordt door de zusters heel wat afgehuild in de beslotenheid van mijn spreekkamer. Gaandeweg begin ik te twijfelen aan de oprechtheid van die tranen. Als beide zusters claimen dat zij alles voor de overledene hebben gedaan en de ander niets, klopt er duidelijk iets niet. Iemand jukt hier.

Ik verdenk vooral de zuster die het huis mag kopen van krokodillentranen. Mijn verdenking wordt bevestigd als zij, nadat de zaak eindelijk is afgehandeld, de woning rap en met dikke winst verkoopt. Wat ze haar oudere zus ook heeft wijsgemaakt, het huis had ze niet nodig. Er is, bedenk ik, aan haar een goede actrice verloren gegaan.

OPEENS WILLEN ZE ALLEMAAL DE KERSTVERSIERING

Kort na elkaar zijn hun ouders overleden en nu moet de nalatenschap worden verdeeld. De vier volwassen kinderen, twee dochters en twee zonen, hebben zich in mijn kantoor verzameld waar ik het ouderlijk testament zal voorlezen. Ik weet bij voorbaat dat er onenigheid zal komen.

Want de oudste zoon, de enige die net als pa boer is geworden, rekent erop dat moeder hem in haar testament de oude boerderij heeft toebedeeld, zoals ze hem heeft beloofd. De anderen zullen teleurgesteld zijn over die voorkeursbehandeling, al worden ze er financieel ruimschoots voor gecompenseerd.

Het punt is: ik heb wel een testament opgemaakt naar moeders wensen, maar ze heeft het ondanks mijn aandringen nooit ondertekend. Het testament is dus ongeldig en de nalatenschap moet worden verdeeld volgens het oude testament van pa en ma: ieder kind krijgt een kwart van de erfenis.

Waarvoor ik vreesde, gebeurt. De oudste zoon is eerst verbijssterd en wordt dan woedend – ook op mij, want volgens hem heb ik steken laten vallen. Hij krijgt bijval van zijn jongste zus. Die twee vertrouwen mij niet meer. De andere twee worden boos

omdat hun broer ‘moeder heeft bespeeld’. Oud zeer vliegt over tafel en binnen de kortste keren is de stemming verziekt.

Ik besef dat het verdelen van de boedel vanwege de botsende karakters een helse klus gaat worden. En inderdaad: deze stijfkoppen gooien hun kont tegen de krib en de zaak sleept zich voort. Het is om moedeloos van te worden.

Tot ze zich na anderhalf jaar ruziën realiseren dat er íets moet gebeuren. De oudste zoon en zijn zus geven hun obstructie op. Boerderij en grond worden verkocht, de opbrengst gelijkelijk onder hen verdeeld.

Maar eerst moet de inboedel nog worden verdeeld. Met een uitgebreide boedelbeschrijving van 25 kantjes in de hand lopen we samen door de boerderij. De verdeling verloopt wonderlijk soepel. Veel waardevols valt er dan ook niet te halen.

Tot we de doos met moeders kerstspulletjes vinden: opeens willen ze alle vier die stoffige ballen en verweerde kerstengeltjes hebben. Het kost me al mijn geduld en tact om een nieuwe ruzie te voorkomen. Na veel vijven en zessen mogen de zussen moeders kerstspullen verdelen.

Als alles achter de rug is en de gemoederen zijn bedaard, drinken we koffie. Daar ben ik na zo’n zware ochtend wel aan toe. Op tafel staan de mokken al klaar. “Pakt u er maar een”, zegt de jongste zus. Maar wetend hoe gevoelig alles in deze familie ligt, aarzel ik: misschien pak ik een verkeerde. “Neem deze maar, die was van pa”, zegt ze en reikt me de mok aan waarop ‘Vader’ staat.

Dat ik uit zijn mok mag drinken, beschouw ik als een compliment en een blijk van hersteld vertrouwen. Kennelijk heb ik het in hun ogen toch goed gedaan.

HET PLAN WAS PERFECT, AAN DE UITVOERING SCHORTTE HET

Met zijn twee zonen wil hij niets meer te maken hebben. Die hebben zich van hem afgekeerd nadat hij jaren geleden is gescheiden van hun moeder en met zijn wufte, veel jongere minnares is getrouwd. Sindsdien is er geen contact meer tussen vader en zonen. Daarom heeft de man die twee in zijn testament onterfd. Als succesvol ondernemer heeft hij een flink kapitaal vergaard, maar daarvan zullen de vermaledijde zonen na zijn overlijden geen cent erven.

Er is natuurlijk nog wel de kwestie van de legitieme portie. Ouders kunnen hun kinderen onterven, maar de onterfde nazaten houden recht op een geldbedrag ter hoogte van ongeveer de helft van wat anders hun wettelijk erfdeel zou zijn geweest. Gezien zijn vermogen zouden de zonen, die hun legitieme portie moeten claimen binnen vijf jaar na het overlijden van hun vader, een paar miljoen opstrijken.

Dat nooit, vindt de vader! Samen met zijn nieuwe vlam verzint hij een list om te voorkomen dat zijn kinderen financieel zullen profiteren van zijn dood. Daarbij komt het goed van pas dat ze op huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd.

Bij het sluiten van het huwelijk heeft de man het geld, de vrouw bezit niets. Maar de twee spreken af dat alle aankopen die ze in hun huwelijk doen, worden betaald uit het vermogen van de man. De aankopen worden eigendom van de vrouw. Zo wordt zijn vermogen beetje bij beetje overgeheveld naar haar. Door de vele transacties is na verloop van tijd niet meer te herleiden dat het geld van hem afkomstig is.

Het is een beetje een gok, want niemand weet hoe lang hij zal leven. Maar met enige mazzel is het vermogen van de man tegen de tijd dat hij overlijdt, overgeheveld naar de vrouw. Als het vermogen van hun vader bij zijn dood tot dicht bij nul is afgenomen, valt er voor de zonen niets te claimen en blijven ze met lege handen achter. Vanwege de huwelijksvoorwaarden kunnen ze bij hun stiefmoeder niets claimen.

Man en vrouw maken er werk van. Ze handelen op grote schaal in onroerend goed. De man wordt in de loop der jaren steeds armer, zijn vrouw rijker. Precies zoals de bedoeling was.

Maar dan valt het plan in duigen. De vrouw wordt verliefd op een ander en vraagt de echtscheiding aan. Toedeloel! Prettige bijkomstigheid voor haar: zij is inmiddels steenrijk. Hij blijft totaal verbijsterd achter met lege handen.

Hij belt me huilend op: is er echt niets aan te doen? Ik heb medelijden met hem, maar de zaken liggen zoals ze liggen. Een plan kan nog zo goed zijn, maar dan moet wel iedereen zich eraan houden. En daar schortte het nou net aan.

ALTIJD EEN STOEL VLAKBIJ DE DEUR

Mijn bezoekers laat ik altijd plaatsnemen aan de raamkant van mijn kantoor. Zelf kies ik een stoel aan de zijde van de deur. Zodat ik, als de nood aan de man komt, snel weg kan komen, naar de veiligheid en de beschermende ring van mijn collega's op de gang.

Ik hoor vaker van collega's dat zij ook altijd een zitplaats kiezen vanwaar ze snel uit de gevarezone kunnen vluchten. Anderen houden, als ze moeilijkheden vermoeden, de deur van hun kantoor open en kiezen een strategische positie vanwaar ze oogcontact hebben met de receptioniste, zodat die in geval van nood alarm kan slaan.

Het is natuurlijk te gek voor woorden dat het nodig is, dit soort voorzorgsmaatregelen. Maar net als veel van mijn collega's ben ik door schade en schande wijs geworden.

Ik werkte nog maar kort in het notariaat toen ik door een gewelddadig voorval besepte dat ik als notaris niet onkwetsbaar ben. Het is jaren geleden, maar ik zie het nog zo voor me, als in een vertraagd afgespeelde film.

De spanning aan tafel is van meet af aan te snijden. Drie broers die elkaar het licht in de ogen niet gunnen bij de verdeling van

In de beslotenheid van de notariskamer gaan alle remmen los. Liefde, haat, leugens, bedrog, achterbaksheid, onbaatzuchtigheid: de spreekkamer van de notaris brengt het beste en het slechtste in mensen naar boven.

In dit onthullende boek leest u schokkende, ongeloofelijke, verbazingwekkende en ontroerende verhalen uit de notariskamer.

Een vrome non laat stiekem een fortuin aan sieraden achter, inclusief gouden en diamanten juwelen. Een notaris ontsnapt op het nippertje aan een gewelddadige ruzie tussen drie broers over de verdeling van hun vaders erfenis. Een jong stel wil laten vastleggen dat er camera's in hun huis moeten worden opgehangen als het niet goed gaat met hun relatie.

Schrijver, journalist en blademaker **Johan Nebbeling** ontdekte dat een notaris veel meer is dan een juridisch expert. Het vergt veel tact en wijsheid om elke dag weer begrip te tonen voor alle menselijke emoties en tekortkomingen in je kantoor. Nebbeling

is een geboren verhalenverteller die de notarissen en hun klanten in al hun kwetsbaarheid laat zien, maar hen altijd in hun waarde laat.

